

اخلاق حرفه‌ای و تربیت پرستار از منظر اسلام

طاهره طولابی^۱، علیرضا صادق زاده^۲، سعیده نیازی^۳

۱. استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

۲. استادیار دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

۳. مربی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرم آباد، خرم آباد، ایران

افلاک/سال هشتم/ شماره ۲۸/۲۹۰/پاییز و زمستان ۱۳۹۴

چکیده

مقدمه: پرستار جزء لاینفک تیم سلامتی است و پرستاری از مددجویان در فطرت و نهاد هر انسانی وجود دارد. اخلاق حرفه‌ای، جنبه حیاتی مراقبت پرستاری است و رشد شایستگی اخلاقی، برای حال و آینده عمل پرستاری ضروری است. از آنجا که فلسفه و تربیت اسلامی به عنوان کامل‌ترین و کاربردی‌ترین فلسفه‌ی پاسخ‌گو به نیازهای جسمی، روحی روانی و معنوی انسان است، پژوهش حاضر با هدف مروری بر اخلاق پرستاری و تربیت پرستار از منظر اسلام انجام شد.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه مروری با مطالعه کتب، مجلات چاپی و مرور پایگاه‌های اطلاعاتی SID, Elsevier, Google و بر اساس واژه‌های کلیدی؛ اخلاق حرفه‌ای، فلسفه و تربیت اسلامی، تربیت پرستار، حدود ۵۰ مقاله بررسی و ۲۰ مقاله و منبع مرتبط انتخاب شدند.

یافته‌ها: رعایت اخلاق حرفه‌ای در عملکردهای فنی پرستاری از مسائل عام مراقبت، حساس‌تر و مهم‌تر است. پرستاران نمی‌توانند مسئولیت جوابگویی به بیماران را انکار کنند. لذا بایستی قادر باشند مراقبت سالم، شایسته، قانونی و اخلاقی از تمام بیماران در تمام محیط‌های مراقبتی به عمل آورند. رسالت آموزش پرستاری تربیت نیروی انسانی آگاه، متعهد، خبره و کارآمدی است، که با کسب توانائی‌های حرفه‌ای و بهره‌مندی از دانش روز خدمات مورد نیاز بهداشتی، مراقبتی و توانبخشی مقرون به صرفه را در بالاترین سطح استاندارد جهت تأمین، حفظ و ارتقاء سطح سلامت جامعه ارائه دهد. این مهم از طریق آموزش، پژوهش و توسعه دانش پرستاری میسر می‌باشد. قطعا داشتن فلسفه حرفه‌ای برای دانش آموخته پرستاری در این زمینه از اهمیت بالایی برخوردار است؛ بنابراین با توجه به اهمیت فلسفه در حرفه‌ای شدن و فقدان فلسفه‌ای غالب در رشته پرستاری، فلسفه و تربیت اسلامی به عنوان کامل‌ترین، بهترین و کاربردی‌ترین فلسفه، می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. با استفاده از مبانی دین مبین اسلام می‌توان پرستاری را تربیت نمود که دارای صفات و خصوصیات مورد نظر این رشته باشد، زیرا پرستاری همواره با دین عجین بوده است. مبانی اساسی تربیت را می‌توان بر حسب موضوع به پنج بخش، مبانی هستی‌شناختی، انسان‌شناختی، معرفت‌شناختی، ارزش‌شناختی و دین‌شناختی تقسیم نمود.

نتیجه‌گیری: اگر چه مطالعات نشان می‌دهد که آگاهی پرستاران از مسئولیت‌های اخلاقی و تعیین روش مناسب برای حل معضل اخلاقی دشواری‌هایی دارند اما با استفاده از تعالیم اسلامی نه تنها مسئولیت‌پذیری افزایش می‌یابد، بلکه رعایت اخلاق حرفه‌ای به عنوان یک ارزش در حرفه پرستاری جایگاه خود را در تربیت پرستار پیدا خواهد کرد. پرستاران با تمام وجود فعالیت می‌نمایند که موجب رضای خداوند متعال، رضایتمندی مددجویان، دستیابی به اهداف سازمانی و ارتقاء سطح سلامت جامعه خواهد شد.

واژه‌های کلیدی: اخلاق حرفه‌ای، تربیت پرستار، اسلام

مقدمه

پرستاری رشته‌ای مستقل و شاخه‌ای از علوم پزشکی است که دانش آموختگان آن به عنوان عضوی از تیم سلامت در عرصه های مختلف مربوطه به ارائه خدمات بهداشتی، آموزشی، پژوهشی، مشاوره‌ای، پیشگیری، مدیریتی و حمایتی، مراقبت های درمانی و توانبخشی می‌پردازند (۱). پرستار جزء لاینفک تیم سلامتی است و پرستاری از مددجویان در فطرت و نهاد هر انسانی وجود دارد. رهبران الهی نیز همواره به عنوان الگو به امر پرستاری به عنوان کاری نیک مبادرت می‌ورزیدند، در همین راستا است که پیامبر اکرم (ص) یک شبانه روز پرستاری از بیمار را محشور شدن با حضرت ابراهیم (ع) در روز قیامت می‌داند. تاکید بر ارزش‌های اخلاقی، معنوی، حرفه‌ای و قانونی از اجزای ضروری آموزش پرستاری به شمار می‌آید. این مهم از طریق آموزش، پژوهش و توسعه دانش پرستاری میسر می‌باشد (۲،۳).

دانشجوی پرستاری باید عاشق انسان و انسانیت باشد تا بتواند در شرایط سخت و بحرانی به دیگران کمک کند. همچنین باید فردی منظم و دقیق باشد و از سلامت کامل جسمانی و روحی و روانی، صبر و حوصله، روابط عمومی خوب و قدرت تجزیه و تحلیل بالا برخوردار باشد. به عبارت دیگر یک پرستار نمی‌تواند تنها با تکیه بر دروس دانشگاهی، در کار خود موفق شود بلکه باید از دانش خود در شرایط مختلف و متفاوت به درستی استفاده کند و این نیاز به تفکر انتقادی، تصمیم‌گیری بالینی، سرعت عمل و آمادگی روحی و روانی دارد (۳). حال این سوال مطرح است که دانش آموخته پرستاری چگونه می‌تواند به این توانایی‌ها نائل آید؟ قطعاً داشتن فلسفه حرفه‌ای از اهمیت بالایی برخوردار است. فلسفه بیانیه‌ای از عقاید و ارزش‌ها می‌باشد که می‌تواند در قالب فردی یا مشترک بین افراد گروه مثل یک دانشکده پرستاری بیان شوند. لازم است پرستاران در هنگام استخدام، فعالیت‌های پرستاری و ارتباط با بیماران شان از فلسفه پرستاری خود و آن مؤسسه آگاه باشند، زیرا هدف

فلسفه پرستاری شکل‌دهی و راهنمایی عملکرد پرستاران است که در سایه تئوری‌های پرستاری بوجود می‌آیند. عملکردهای قدیمی پاسخ‌گوی نیازهای کنونی جامعه نمی‌باشد، به عبارت دیگر، عملکردهای سنتی، گذشته و حال محور هستند نه آینده محور، پس لازم است با خلاقیت؛ تعلیم و تربیتی منطبق بر فلسفه‌های به روز فراهم نمود. فلسفه پرستاری در بردارنده ماهیت پرستاری (هستی‌شناسی)، ماهیت دانش پرستاری (معرفت‌شناسی) و ماهیت جاری پرستاری (اخلاقیات) است که تولید عقاید حرفه‌ای و نظریه را باعث می‌شود. پرستاری به طور تاریخی ریشه در مذهب و علم دارد (۴،۵). بنابراین با توجه به اهمیت فلسفه در حرفه‌ای شدن و فقدان فلسفه‌ای غالب در رشته پرستاری، پژوهش حاضر با هدف، اخلاق پرستاری و تربیت پرستار از منظر اسلام انجام شد. زیرا فلسفه و تربیت اسلامی به عنوان کامل‌ترین، بهترین و کاربردی‌ترین فلسفه که پاسخ‌گوی نیازهای جسمی، روحی روانی و معنوی انسان است، می‌تواند راهنمای خوبی برای تربیت نیروی انسانی باشد که باید از با ارزش‌ترین دارایی بشر یعنی سلامتی پاسداری نماید.

مواد و روش‌ها

با مطالعه کتب، مجلات چاپی و مرور پایگاه‌های اطلاعاتی SID, Elsevier, Google, و براساس واژه‌های کلیدی؛ اخلاق حرفه‌ای، فلسفه و تربیت اسلامی، تربیت پرستار، حدود ۵۰ مقاله بررسی و ۲۰ مقاله و منبع مرتبط انتخاب شدند.

یافته‌ها و بحث

جریان تربیت از دیرباز به عنوان یکی از واقعیت‌های پیچیده، گسترده و بسیار تاثیرگذار در جوامع بشری به شمار آمده و از این رو موضوع تدبیر و اندیشه‌ورزی فراوان قرار گرفته است. مسئولیت ایجاد هماهنگی و انسجام بین انواع فعالیت‌ها و برنامه‌های گوناگون تربیتی و برقراری رابطه شایسته میان آنها با فرهنگ و نظام فکری و ارزشی و مقتضیات بومی جامعه را

صورت گرفته است؟ آیا این تبیین با مبانی مورد نظر هماهنگی و سازگاری دارد؟ و آیا این اهداف و قوانین اجرا می‌شوند؟ و می‌توان بهتر از سایر تبیین‌های انجام یافته در جهت‌دهی و ساماندهی جریان تربیت و انواع آن بر چنین تبیینی تکیه کرد؟ به نظر می‌رسد اهداف و قوانین جامع و کامل نبوده زیرا در عمل قصور و خطاهای زیادی رخ می‌دهد و نتایج تحقیقات مختلف بیانگر عدم رعایت منشور حقوق بیمار است (۱۰-۱۴).

یکی از وظایف مهم پرستار حمایت از بیمار است. آن چه در پرستاری حمایت از بیمار را ضروری می‌سازد، آسیب‌پذیری بیمار است. گرچه هر یک از اعضای تیم بهداشتی می‌توانند از بیمار حمایت کنند، پرستاران برای تقبل و ایفای این وظیفه تعهد و تمایل بیشتری نشان می‌دهند. پرستاران حمایت از بیمار را وظیفه‌ی اخلاقی و از نقش‌های حرفه‌ای خود می‌دانند و بر این باور هستند که آن‌ها با اعمال و فعالیت‌های متنوعی به حمایت از بیمار می‌پردازند. از این رو ضرورت دارد تلاش‌های هماهنگ شده‌ای در بخش‌های آموزش، پژوهش و مدیریت پرستاری برای حرفه‌ای نمودن این نقش به عمل آید (۱۵، ۱۶). بنابراین بکارگیری تعالیم اساسی تربیت از منظر اسلام با توجه به این که بر گرفته از وحی و مطابق فطرت و نیاز بشر است بهترین راهکار و رویکرد باشد. با استفاده از این مبانی می‌توان پرستاری را تربیت نمود که دارای صفات و خصوصیات مورد نظر این رشته باشد چرا که پرستاری همواره با دین عجین بوده است.

مبانی اساسی تربیت را می‌توان بر حسب موضوع به پنج بخش نسبتاً مجزا شامل؛ مبانی هستی‌شناختی، انسان‌شناختی، معرفت‌شناختی، ارزش‌شناختی و دین‌شناختی، تقسیم کرد.

در مبانی هستی‌شناختی؛ خداوند مبدا و منشا جهان هستی و مالک، مدبر و رب حقیقی همه موجودات عالم است. جهان طبیعت در شدن و دگرگونی و حرکت مداوم است. خداوند خیر بنیادین هستی است و همه موجودات عالم را به سوی کمال شایسته آنها هدایت می‌کند. جهان طبیعت و همه واقعیت‌های

برعهده گیرد. با نقد و ارزیابی وضع موجود جریان تربیت، چارچوب اصلی و پیش‌نیاز هر گونه تحول اساسی در وضعیت فعلی برای تحقق وضع مطلوب تربیت پرستار را می‌توان برنامه‌ریزی نمود (۶).

بدیهی است فقدان فلسفه‌ای روشن در حال حاضر، هم منشأ بسیاری از تصورات مبهم و انتظارات نادرست درباره جریان تربیت پرستار، میان مدیران، پرستاران، مددجویان و دیگر عوامل موثر بر جریان تربیت پرستار گشته و هم سبب بسیاری از ناهماهنگی‌ها و تعارضات در میان انواع اقدامات و برنامه‌های تربیتی موجود شده و اثر بخشی و کارآمدی عوامل تربیتی را به حداقل رسانده است. تربیت پرستاران متعهد، کارآموده و جامعه‌نگر منطبق بر اصول علمی بر اساس نیازهای سلامتی جهت مراقبت، حفظ و ارتقاء سطح سلامت جامعه؛ و تربیت کارشناسان توانمند در حیطه‌های تخصصی حرفه پرستاری؛ هدف کلی آموزش پرستاری است (۷). همچنین پرستار در ارائه خدمات پرستاری بایستی حرمت انسانی و فردیت افراد را در نظر گرفته و بدون توجه به وضع اجتماعی، اقتصادی، شخصی و نوع بیماری بدون هیچ محدودیتی خدمات ضروری را به مددجو عرضه نماید و با داوری دقیق اسرار او را حفظ نماید. پرستار باید از مددجو و جامعه هر زمانی که سلامت آنان بر اثر عملیات نارسا، غیراخلاقی و غیرقانونی مورد تجاوز قرار گیرد، حمایت کند و خود را در مقابل اقداماتی که انجام داده مسئول و جوابگو بداند. همچنین پرستار لازم است صلاحیت و شایستگی خود را حفظ نماید؛ از داوری عقلانی، صلاحیت و شرایط و اوصاف خود به عنوان معیاری در مشاوره، پذیرش و واگذاری مسئولیت به دیگران استفاده نماید؛ در فعالیت‌هایی که منجر به پیشرفت حرفه و علوم مربوط به آن و انسجام حرفه می‌شود، مشارکت نماید و در مجاهدت‌هایی که در جهت بالا بردن استانداردهای حرفه انجام می‌گیرد، مشارکت نماید (۸، ۹). پرسش اساسی در این زمینه آن است که، آیا تبیین مناسبی از تربیت و ویژگی‌های اساسی آن (غایت، هدف کلی، اصول و انواع تربیت و...)

مسئولیت خود را در برابر آحاد مختلف جامعه ایفاء می‌نماید (۲۰).

در مبانی معرفت شناختی؛ انسان توانایی شناخت هستی و درک موقعیت خویش در آن را دارد. منابع شناخت آدمی متعدد و علم انسان دارای مراتب و سطوح مختلف است. انسان توانایی تعقل را دارد. تعقل در شناخت حقیقت هستی و کسب سعادت جاوید نقش اساسی دارد (۶). پرستاران مسلمان و متعهد که در کشور و فضایی اسلامی به خدمت مشغول می‌باشند، زمانی با بیمار مواجه هستند که وی نیازمند کمک و پشتیبانی آن‌هاست و بدون شک، روح حساس و رنجیده‌ای دارد. پرستار آگاه و متعهد، با اخلاق نیک و رابطه حمایتی و عاطفی که با بیمار برقرار می‌کند، نقش به‌سزایی در سلامت و بهبودی او دارد.

همچنین در مبانی ارزش شناختی؛ ارزش‌های حقیقی مفاهیم و گزاره‌های هستند که با تکیه بر واقعیت‌های مربوط به عمل آدمی و نتایج آن ارزش‌گذاری شده‌اند. حرکت آزاد آدمی و انتخاب او همواره در پرتو ارزش‌گذاری محقق می‌گردد. همه انسان‌ها به دنبال کسب سعادت جاوید، به عنوان غایت زندگی، هستند (۶). در فرهنگ اسلامی و تعبیر قرآنی، آن هنگام که پرستار برای یاری انسان نیازمندی تلاش می‌کند و نیازهایش را برمی‌آورد، مثل آن است که او را از مرگ رهایی بخشیده و بدین کار، موجبات خرسندی خداوند را فراهم کرده است؛ زیرا پرستاری که با تلاش خویش جان مجروح یا بیمار ناتوانی را نجات می‌دهد و برای بهبودی وی فعالیت می‌کند، به یقین او را زنده کرده است و هر که فردی را زنده کند و به جامعه پر تلاش انسان‌ها بازگرداند، مثل آن است که خدمتی شایان به همه مردمان کرده است (۱).

در مبانی دین شناختی؛ دین حق از سوی خداوند و برای هدایت آدمیان به سوی کمال و سعادت نازل شده است. در دین حق، تفکیک دنیا از آخرت، فرد از اجتماع، جسم از روح و امور مادی از ارزش‌های معنوی معنا ندارد و تحقق کامل دین،

آن (دنیا) اموری محدود، پایان‌پذیر و فناشدنی هستند و آفرینش هستی غایتمند بوده و خداوند غایت همه موجودات است (۶). هر گاه تربیت پرستار بر مبنای آموزه‌های فوق باشد دستیابی به نکات کلیدی و حساس تربیت پرستاری ازجمله، ارتباط مناسب با بیماران، رابطه با خدا و دیگران عملی خواهد شد؛ بنابراین، آنچه در اخلاق پرستاری اهمیت دارد، رنگ الهی زدن به کارها و اصلاح روابط خود با بیماران، بر اساس آموزه‌های دینی است (۱۷).

در مبانی انسان شناختی، انسان موجودی مرکب از جسم و روح و دارای فطرت الهی است که قابل فعلیت یافتن، شکوفایی و یا فراموشی می‌باشد. انسان برای نقش‌آفرینی در روند تکوین و تحول هویت خویش نیازمند هدایت است. انسان موجودی مکلف است و نسبت به انجام تکالیف خود، نخست در برابر خداوند و سپس دیگران مسئولیت دارد (۶).

در میان حرفه‌هایی که افراد جامعه برای خود برمی‌گزینند، حرفه‌هایی هستند که جنبه‌های مادی و معیشتی در آنها بسیار کم‌رنگ است و در هاله‌ای از تقدس و معنویت قرار گرفته‌اند. حرفه شریف «پرستاری» یکی از این حرفه‌هاست. پرستاران انسان‌هایی هستند که با تلاشی شبانه‌روزی از رنج و آلام بیماران می‌کاهند و در مسیر بهبودی مجروحین و دردمندان، ایثارگرانه قدم برمی‌دارند. از آنجا که مشاغل مختلف هر یک مجموعه‌ای از بایسته‌ها را برای افراد به وجود آورده و هر یک فرهنگ خاص خود را دارند، آشنایی افراد با روش‌های شایسته و فرهنگ صحیح هر کاری در موفقیت شغلی ایشان نقش پر اهمیتی دارد. از طرف دیگر کسانی که به رفع نیاز از نیازمندان نمی‌کوشند و در دفاع، حمایت و دستگیری از برادران خود رغبتی ندارند، در زمره بی‌دینان و منکران خداوند قرار گرفته‌اند. امام صادق (ع) می‌فرماید: هر کسی به امور مسلمین اهتمام نرزد مسلمان نیست (۱۸). بنابراین پرستار با جلوگیری از آسیب به بیمار (۱۹) و تصمیم‌گیری اخلاقی به دور از استرس،

مستلزم توسعه همه جانبه بر بنیاد نظام معیار دینی است (۶). آغاز پرستاری در اسلام با شروع جنگ‌های مسلمین و جهاد بوده است. در این جنگ‌ها؛ هم بانوان خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله و هم سایر زنان مسلمان در خدمت پرستاری سهیم بودند. و باید تاریخ پرستاری در اسلام را از پرستاری حضرت فاطمه علیها السلام دانست. روش پرورش در مکتب اسلام، نیرومندترین مکتب‌های تربیتی بشری بوده است؛ چرا که مصداق واقعی آن، اولین زن تربیت شده اسلام فاطمه زهرا علیها السلام دختر پیامبر صلی الله علیه و آله است که در ده سالگی، به میدان جنگ برای پرستاری زخمیان می‌رفت و بر روی زخم‌های فداکاران اسلام، مرهم می‌نهاد تا به زنان عالم سرمشق دهد و ترجمان تعلیم و تربیت اسلام باشد. اگر روز تولد حضرت زینب علیها السلام روز پرستار نام‌گذاری شده، عملی به حق و شایسته است. پرستاری بی‌نظیر حضرت زینب علیها السلام از امام سجاد علیه السلام که در صفحات تاریخ نقش بسته است، به تمام پرستاران دل‌سوز مسلمان می‌آموزد که در هر شرایطی و به رغم مشکلات، دشواری‌ها و کمبودها، به وظیفه خطیر خود بپردازند و با حفظ روحیه ایثار، گذشت، تعهدکاری، فداکاری و حفظ ارزش‌های اسلامی، مسوولیت خطیر و مهم خود را به انجام برسانند، پاداش را از خدا بخواهند و به بزرگ پرستار اسلام، حضرت زینب علیها السلام، تاسی جویند (۱). تاسی به اولیای الهی و تولی و اطاعت از ایشان، بهترین راه تحقق حیات طیبه در مسیر قرب الی الله است (۶).

نتیجه گیری

پرستاران نمی‌توانند مسوولیت جوابگویی به بیماران را انکار کنند. لذا بایستی قادر باشند مراقبت سالم، شایسته، قانونی و اخلاقی از تمام بیماران در تمام محیط‌های مراقبتی به عمل آورند. متأسفانه، حوزه اخلاق مراقبت بهداشتی، در طول چهار دهه اخیر، به نگرانی‌های پرستاری با رشد آن، توجه خوبی نشان نداده است و در ثنوری، تحقیق و عمل به انواع مسایل

اخلاقی که پرستاران در عمل با آن مواجه هستند و مسایلی که آنان در نقش خود به عنوان عامل اخلاقی تجربه می‌کنند تمایل سطحی و یا جزئی نشان داده است. پرستاران به عنوان افراد حرفه‌ای باید با روند تصمیم‌گیری اخلاقی، حقوق اخلاقی بیماران را بدون به خطر افتادن وجدان اخلاقی خود، محترم بشمارند. جریان تربیت از دیرباز به عنوان یکی از واقعیت‌های پیچیده، گسترده و بسیار تاثیر گذار در جوامع بشری به شمار آمده و از این رو موضوع تدبیر و اندیشه ورزی فراوان قرار گرفته است. اگر چه مطالعات نشان می‌دهد که آگاهی پرستاران از مسوولیت‌های اخلاقی و تعیین روش مناسب برای حل معضل اخلاقی دشواری‌هایی دارند اما با استفاده از تعالیم اسلامی نه تنها مسوولیت پذیری افزایش می‌یابد، بلکه رعایت اخلاق حرفه‌ای به عنوان یک ارزش در حرفه پرستاری جایگاه خود را پیدا خواهد کرد. با توجه به این که تعالیم دین مبین اسلام بر گرفته از وحی و مطابق فطرت و نیاز بشر است، بکارگیری آن در آموزش و پرورش پرستار بهترین رویکرد تربیتی خواهد بود؛ بنابراین، به منظور تربیت پرستار با انگیزه بالا و دارای هویت حرفه‌ای که از روی اراده و میل و علاقه و در حد مطلوب ارائه خدمت نماید و به ویژه برای مددجویان خود به عنوان یک انسان ارزش قائل باشد و به نیازهای جسمی، روحی روانی و معنوی آنها توجه نماید و صفات و ویژگی‌های مورد نظر را داشته باشد، استفاده از تعالیم دین مبین اسلام در مقایسه با مکاتب تربیتی دیگر پیشنهاد می‌گردد زیرا دین برای تحقق حیات طیبه در همه ابعاد، ما را علاوه بر استفاده از تجارب متراکم بشری، به خلاقیت و ابداع و فعلیت بخشیدن به همه ظرفیت‌های خویش، فرا می‌خواند. همچنین، تحقیق بیشتر در مورد بکارگیری آموزه‌های دینی در تربیت پرستار؛ بازنگری فلسفه، رسالت و اهداف پرستاری با رویکرد دین مبین اسلام؛ آموزش یافته‌های فوق به کادر پرستاری، در نظر گرفتن واحد درسی تحت عنوان "اخلاق پرستاری و حقوق مددجویان" برای دانشجویان، آگاهی دادن به مددجویان درباره حقوق خود،

تدوین کدهای اخلاقی حرفه‌ای و بازنگری منشور حقوقی
مددجویان؛ توصیه می‌گردد.

References:

1. Nursing History
<http://www.tebyan.net/index.aspx?pid=24912>
Access: 20016/3/5
2. Farhanghi S. Nurses and nursing
<http://www.encyclopaediaislamica.com/madk-al2.php?sid=2707> Access: 1388/4/20
3. Baccalaureate nursing course units of the Ministry of Health and Medical Education. [Www.nm.mui.ac.ir](http://www.nm.mui.ac.ir) Access: 6.5.2014
4. Ravanipour M. Nursing philosophy: the necessity to turn professional.
<http://beheshtinurs.persianblog.ir/post/22>
Access: 12.5.2008
5. Nakhaee N, Mobasher M, Garosi S. Assessing the ethical climate (culture) of Kerman teaching hospitals by nurses of the hospital in 2004. *Journal of Medical Ethics and History of Medicine* 2007; 1 (1): 45- 52.
6. Sadeghzadeh A R, Hasani M, Keshavarz S, Ahmadi A. Educational Philosophy. Tehran: Education Publications, 10th ed, 2008.
7. Duties of Departments in the School of Nursing & Midwifery.
http://www.nm.umsu.ac.ir/index.php?option=com_content&view=article&id=58&Itemid=124&limitstart=2. Access: 20.4.2009.
8. Nursing Organization of Iran Nursing service standards.
<http://izadi.muq.ac.ir/index.aspx?siteid=139&siteid=118&pageid=10580> Access: 1388/4/20
9. Joolae S, Nikbakht-Nasrabadi A, Parsa-Yekta Z. Iranian Nurses, Physicians and Patients' Lived Experiences Regarding Patient's Rights Practice. *IJN*. 2009; 22 (60):28-41
URL http://ijn.iuums.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-415-1&slc_lang=fa&sid=1
10. Nasiriani Kh, Fariba F, Nasiriani F. Patient rights of nurses in the hospitals of Yazd. *Journal Legal Medicine* 1386, 13(1): 33-37.
11. Qljh M, Zakeri Z, Rezaii N, Abedzadeh R. Knowledge and Practice of Nursing University of Medical Sciences of respect for patient rights in 2008. *Journal of Medical Ethics and History in* 2009; 3 (Special patient rights): 69-75.
12. Rangraz F, Rabie R. A survey of view of physicians and nurses charter of patient's rights in Kashan. *Journal of Feyz*, 2004; 12 (3): 40-46.
13. Hooshmand A, Joolae S, Mehrdad N, Bahrani N. Nurses' information and their view points about patient's rights and practical facilitators in clinics. *Hayat*. 2006; 12 (4) :57-66
URL http://hayat.tums.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-25-196&slc_lang=fa&sid=1
14. Salimi, G A, Yarmohammadian M H, Balochistani Asl M. Awareness and respect for patient rights by hospital personnel Esfahan social security. *Journal of Health Information Management* 1385; 3 (2): 63-72.
15. Negarandeh R, Oskoe S F, Ahmadi F, Nickraves M. The nature of patient advocacy. *Journal of Zanjan University of Medical Sciences* 2005; 13 (53): 29-38
16. Tefag M, Nikbakht Nasrabadi A, Mehran A, Dinmohammadi N. Investigation of the ethical practice in medication process among nurses. *Hayat* 2004; 10 (4) :77-85
URL http://hayat.tums.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-25-251&slc_lang=fa&sid=1
17. Haghightakhah M. Nurses moral duties. www.rasekhoon.net/Article/Show-25718.aspx
Access: 5.3.2016
18. Asadi A. Islamic point of view of nursing culture. Islamic Research Center for disabled veterans of Qom Printing: 1st ed , 2007.

19. Ebrahim H, Nikraves M, Oskoe S F, Ahmadi F. Stress major reaction of nurses to the context of ethical decision-making. Iran University of Medical Sciences, 2005; 14 (54): 7-15.
20. Ebrahimi H, Nikraves M, Oskouie S F, Ahmadi F. Prevent harm to the patient or damage to the nurse: ethical conflict of nurses in the area of ethical decision-making. Journal of Zanjan University of Medical Sciences, 2007; 14: 57

The Ethics of Nursing and Nurse Training from the Islamic Perspective

Toulabi T¹, Sadeghzadeh A², Niazi S³

1. Assistant Professor, Faculty of Nursing and Midwifery, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran

2. Assistant Professor University of Tarbiat Modarres, Tehran, Iran

3. Islamic Azad University of Khorramabad, Khorramabad, Iran

Abstract:

Background & Aim: The professional ethics, is a vital aspect of nursing care and growth in ethical competence is essential for the present and future of the nursing practice. As Islamic teachings are the most complete and functional in response to the physical, psychological, and spiritual needs of human beings, the present study was conducted to review the ethics of nursing and nurse training from the Islamic perspective.

Materials and Methods: Through studying books, published articles and search in databases like Elsevier, SID and Google and searching the following keywords: "professional ethics, Islamic philosophy and education, nurse training", about 50 papers were reviewed and 20 articles and related resources were selected.

Results: Observance of professional ethics in technical performance of nursing is more sensitive and more important than typical care issues. Nurses cannot deny the responsibility of accountability to patients. Therefore, they must be able to provide correct, competent, legal and ethical care to all patients in all care settings. The nursing education mission is to train informed, committed, qualified and efficient resources with professional competences and benefit from the updated knowledge of health care and affordable sanitation services in order to offer the highest standards to ensure, protect and promote the health of society. Considering the importance of philosophy in being professional and lack of a dominant philosophy in nursing, the Islamic philosophy and education can be used. The nurses can be trained with the foundations of Islam that have the attributes of this field as nursing has always been associated with religion. The basic principles of education can be divided into five parts of ontological, anthropological, epistemological, cognitive value and theological.

Conclusion: Although studies show that nurses' awareness of ethical responsibility and determination of the appropriate method to resolve the ethical dilemma have some difficulties, the use of Islamic teachings (work will be worship) not only increases the accountability but also adheres to professional ethics as a value in the nursing profession. This will find its place in nurse training causing nurses do their best to achieve God's and the patient's satisfaction leading to achieve organizational goals and health promotion of society.

Keywords: Professional ethics, Nurse training, Islam.